

Жданова Л. Л.

ORCID: 0000-0003-0007-7529

доктор економічних наук, доцент,

професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ІНДУСТРІАЛЬНИЙ І НАУКОВИЙ СКЛАДНИКИ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО СЕКТОРУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ КРАЇН СХІДНОЇ АЗІЇ

Ключові слова: високотехнологічне виробництво, промисловість, наука, експортоорієнтована індустріалізація, імпортозалежність.

Дослідження структури і динаміки високотехнологічного сектору сучасної економіки свідчить, що цей сектор будь-якої національної економіки є іманентною частиною світової економіки і, як наслідок, він включений у світову конкуренцію. Водночас характер участі у світовій конкуренції залежить від національної специфіки структури високотехнологічного сектору.

У складі високотехнологічного сектору за критерієм об'єкта продажу можна виділити дві частини, одна з яких зайнята розробкою науково-технічної та культурно-розважальної інформації та втіленням її в юридичні документи (патенти), що закріплюють право інтелектуальної власності фізичної чи юридичної особи на цю інформацію [1, с. 9]. Склад цієї частини високотехнологічного сектору визначає Всесвітня організація інтелектуальної власності, виокремлюючи об'єкти інтелектуальної власності. До них зараховують патенти, корисні моделі, товарні знаки (торгові марки), промислові зразки, географічні назви, авторські права, комерційну таємницю. Всі ці об'єкти є специфічними товарами, доходи від продажу яких на світовому ринку віддзеркалюють надходження платіжного балансу країни.

Інша частина високотехнологічного сектору зайнята організацією виробництва товарів, що матеріалізують інтелектуальні досягнення НТР, мистецтва та культури на основі куплених патентів, ліцензій [1, с. 9]. Для такого виробництва потрібні документи, що дають змогу юридично обґрунтовано використовувати об'єкти інтелектуальної власності. Витрати на купівлю таких об'єктів на світовому ринку віддзеркалюють платежі платіжного балансу країни. Зіставлення цих

двох величин віддзеркалює структуру і динаміку високотехнологічного сектору країни.

Як видно з даних таблиці 1, індустриальні країни Східної Азії: Японія, Республіка Корея, КНР – за характером розвитку власної науки, яка генерує інтелектуальну власність, неоднорідні. З них лише Японія на світовому ринку сплачує за об'єкти інтелектуальної власності менше, ніж отримує від їхнього продажу. За цим показником структура її високотехнологічного сектору така сама, як і в США, тобто виробництво об'єктів інтелектуальної власності є джерелом чистого притоку доходів національної економіки.

Таблиця 1

Надходження / платежі за використання інтелектуальної власності деякими країнами Східної Азії, загальний обсяг, млрд дол. США *

	Надходження				Платежі			
	США	КНР	Респ. Корея	Японія	США	КНР	Респ. Корея	Японія
2010	95,0	0,8	5,6	26,7	31,1	13,0	9,2	18,8
2015	111,2	1,1	6,6	36,5	35,2	22,0	10,1	17,0
2016	113,0	1,2	7,0	39,1	42,0	24,0	9,4	20,3
2017	118,2	4,8	7,3	41,7	44,4	28,8	9,7	21,4
2018	114,8	5,6	7,8	45,6	42,7	35,8	9,8	22,0
2019	122,5	6,6	7,8	47,2	42,3	34,4	9,9	26,8
2020	115,9	8,6	6,9	43,3	45,0	37,9	9,9	28,6
2021	131,1	11,8	8,1	48,3	50,5	46,9	11,1	29,7
2022	137,8	13,3	8,0	45,9	61,0	44,5	11,7	27,9
2023	134,4	11,0	9,1	51,0	42,7	42,7	12,4	28,9
2024	н/д	н/д	9,4	н/д	н/д	н/д	13,3	н/д

* Джерело даних [2].

Для інших країн Східної Азії більш значимою є індустриальна частина високотехнологічного сектору. Як видно з даних таблиці 2, Респ. Корея і КНР набагато більше отримують від продажу на світовому ринку високотехнологічної промислової продукції. Таку структуру високотехнологічного сектору цих країн віддзеркалює частка високотехнологічного експорту в загальному експорті промислової продукції.

Таблиця 2

Експорт високотехнологічної продукції*

	Експорт високотехнологічної продукції (платіжний баланс, поточні долари США, млрд дол.)				Експорт високотехнологічної продукції (% експорту промислової продукції)			
	США	КНР	Респ. Корея	Японія	США	КНР	Респ. Корея	Японія
2010	169,07	594,2	130,7	129,5	20	31	28	18
2015	175,24	652,4	147,1	98,4	21	30	31	18
2016	173,92	594,8	135,9	99,3	22	30	31	18
2017	154,55	654,3	166,7	106,4	19	31	33	18
2018	153,81	731,4	192,8	110,9	18	32	36	17
2019	153,92	715,4	153,5	104,1	19	31	32	17
2020	141,54	757,5	163,1	102,9	19	31	36	19
2021	169,28	936,4	204,0	116,7	20	30	36	18
2022	191,88	924,4	209,7	113,5	21	28	36	18
2023	208,51	824,1	163,1	102,6	22	27	30	17
2024	232,91			102,5	24			18

* Джерело даних [3].

Зазначене дає змогу зробити висновок: розвиток високотехнологічного сектору індустріальних і постіндустріальних країн Східної Азії відбувається в різних напрямках.

Література:

1. Жданова Л. Л. Високотехнологічний сектор світової економіки у глобальній конкуренції. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. № 11–12 (300–301). С. 7–13.
2. Офіційний веб-портал Світового банку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.ROYL.CD?view> (дата звернення: 01.06 2025).
3. Офіційний веб-портал Світового банку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/TX.VAL.TECH.MF.ZS?view> (дата звернення: 01.06 2025).